

***РОЗВИТОК МОНОЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ V КУРСУ
НА УРОКАХ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ З ТЕМИ «ЕКОЛОГІЯ»***

У статті ми розглядаємо основні етапи розвитку монологічного мовлення студентів V курсу на прикладі вивчення теми «Екологія». У колі проблем знаходиться також вибір теми, особливий статус аутентичних текстів у навчальному процесі, алгоритм роботи з лексикою у контексті навчання студентів мовного ВНЗ.

Ключові слова: вивчаюче читання, робота з лексикою, аутентичні тексти, екологія.

Перш за все, необхідно мотивувати вибір теми «Екологія». Гуманістична позиція сучасної освіти дозволяє осмислити процес викладання як орієнтований на особистість та її розвиток. На заняттях іноземна мова виступає не тільки як засіб комунікації. Вона має ще й прагматичний характер, тобто орієнтована на практичну користь людського існування на Землі. Отже, важливим при навчанні іноземної мови є зміст навчального матеріалу [1, с. 7]. Питання екології в Україні та світі є одним з найважливіших на сьогоднішній день. Метою вивчення цієї теми є звернення уваги студентів на екологічні проблеми та спонування їх до захищення оточуючого середовища.

Крім того, тематика підпорядкована діяльносному принципу, тобто роботі над мовленнєвою технікою. Інакше кажучи, студенти мають говорити не тільки для того, щоб інформувати свого співбесідника у межах певної теми. Він говорить та пише, щоб вирішувати позамовні завдання. Таким чином, навчання мовленнєвої техніки передбачає вироблення стратегічного підходу як до сприйняття текстів, так й до породження свого власного мовленнєвого висловлювання [6, с. 26].

Спочатку, студентам пропонується текст «Les usines s'essoufflent, les poumons respirent» [2, с. 161]. Джерело цього аутентичного тексту – підручник для вищих закладів «Français. Niveau avancé. DALF».

Робота з текстом передбачає наступні **етапи**: вивчаюче читання, під яким розуміється повне розуміння тексту, робота з лексикою, перевірка розуміння тексту за допомогою питань, складання плану, колективний переказ, індивідуальний переказ, складання *compte rendu*, самостійна робота студентів.

Відомо, що мотивом читання як комунікативної діяльності є спілкування, а метою – отримання необхідної інформації, причому робота з текстом може переслідувати різні цілі. У даному випадку це й отримання даних з теми «Екологія», й розширення лексичного запасу, й розвиток навичок структурування та складання плану, а також розвиток монологічного мовлення [4, с. 190].

Отже, першим етапом є вивчаюче читання. Воно може здійснюватись як вдома, так й на занятті. Його метою є досягнення максимально повного і точного розуміння інформації тексту і критичного осмислення цієї інформації. Однією з цілей такого читання є формування умінь самостійно долати труднощі мовного та смислового характеру. Це вдумливе читання, яке може здійснюватись у повільному темпі. Його об'єктом є, перш за все, вивчення інформації, але студенти мають звертати увагу й на мовний матеріал тексту.

Читання у такому режимі вимагає цілеспрямованого аналізу змісту на основі мовних явищ та логічних зв'язків. Тому має місце велика кількість регресій, зумовлених необхідністю перечитування окремих частин тексту для досягнення якомога точнішого розуміння змісту [4, с. 201].

Для того, щоб досягти повного і точного розуміння інформації, викладеної у приведеному тексті, який має форму статті, студент повинен здійснити велику **лексичну роботу**. Він має володіти значним запасом лексичних одиниць, мати глибокі знання з граматики (на морфологічному та

синтаксичному рівнях) і достатню практику у читанні текстів публіцистичного жанру з великою концентрацією мовних та смислових труднощів [4, с. 202].

Лексична компетенція складає важливу частину когнітивної бази студентів. Лексичні знання забезпечують успішне оволодіння основами усіх видів мовленнєвої діяльності. Під лексичними знаннями розуміється не тільки сукупність мовленнєвих відомостей про іншомовне слово, але й знання програм дій зі словом, тобто певних стратегій поводження з іншомовним словом. Вважається, що оволодіння усним мовленням є неможливим без лексичних навичок [3, с. 21].

У процесі читання учень має реалізувати мовленнєву здогадку щодо значення того чи іншого незнайомого слова, спираючись на контекст, словотворчі елементи, інтернаціональні слова. Складні структури аналізуються, можливий вибірковий переклад окремих словосполучень, речень, абзаців під час заняття [4, с. 202].

Студенти мають виписати невідомі слова та словосполучення та перекласти їх. Оскільки уся лексика тексту має бути повністю зрозумілою, слід ретельно підходити до цього завдання. Для кращого запам'ятовування нових лексичних одиниць та для глибшого розуміння семантики коренів, етимології того чи іншого слова та, врешті решт, для розширення словникового запасу необхідно виписати однокорінні слова. Студенти повинні звернути увагу на те, у якому контексті використовується лексична одиниця, адже значення слова може змінюватися в залежності від контексту. Те значення, яке використовується у даному тексті, підкреслюється. Нариклад:

у être pour quelque chose – бути причетним до...;

croître (crû) 1) – рости, виростати 2) рости, збільшуватися;

le croît – приплид (худоби); croissant (– croissante) – зростаючий;

la croissance – ріст, зростання;

un mazout – мазут, котельне паливо; mazouter – 1. заправлятися мазутом

2. бруднити мазутом; *un fioul domestique* – мазут; *un fioul* – рідке паливо; *enviable* – завидний, принадний; *l'envie* (f) – 1) заздрощі 2) бажання; *envier* – 1) (qn, qch à qn) заздрити комусь, чомусь 2) бажати, прагнути *envieux* – 1. (– *envieuse*) заздрісний, *être envieux de...* – заздрити 2. (m)(– *envieuse*) заздрісник [заздрісниця]; *envieusement* – із заздрістю

Необхідно пам'ятати, що перед іменниками вказується неозначений артикль, якщо це вони злічені, та означений, якщо незлічені або позначають абстрактне поняття. Дієслова занотовуються в інфінітиві. Якщо дієслово є неправильним, слід вказати його *Participle Passé* у дужках. Важливим є й зазначення прийменника, з яким дане дієслово використовується. Прикметники мають бути у чоловічому роді, якщо слова мають незвичний жіночий рід, то дана форма зазначається у дужках.

Лексичні навички є міцними, якщо робота над ними ведеться у взаємозв'язку та у системі [3, с. 22]. Тому продемонстрована тактика роботи з лексикою повинна повторюватися при роботі над будь-яким текстом.

Важливим етапом є **перевірка розуміння тексту за допомогою питань та завдань**, під час якої знімаються останні труднощі семантичного характеру. Питання та завдання можуть стосуватися як загального змісту тексту, так й можуть мати індивідуальний характер (оцінка тексту, інші факти на ту ж тему). Наприклад:

1. *Quelles sont les raisons de la baisse de la pollution en Ukraine ?*
2. *Trouvez des verbes pour définir l'attitude de l'auteur.*
3. *Rédigez l'introduction du compte rendu de ce texte.*
4. *La catastrophe de Tchernobyl a fait une triste gloire à l'Ukraine dans le monde entier. En vous basant sur les publications récentes, dites ce que fait le gouvernement pour lutter contre les conséquences de l'explosion.*

Складання плану є дуже важливим етапом, який передує переказу. Для того, щоб скласти план, необхідно проаналізувати кожен абзац, визначити його тему, ідею та знайти ключові слова або речення. Прикладом плану до даного тексту може слугувати наступний:

1. *L'amélioration générale en Ukraine.*
2. *Le parcours écologique du pays.*
3. *Les villes les plus polluées et les plus pures.*

Колективний переказ передбачає передачу змісту тексту студентами по частинам. Слід зазначити, що під час переказу студенти мають використовуватися нові лексичні одиниці. Це переказ близький до тексту з використанням нових лексичних одиниць. Ціллю цього завдання є засвоєння лексики та вміння її використовувати, а також, розвиток монологічного мовлення на основі текстового зразка. Особливістю цього виду переказу є те, що кожен студент повинен бути готовим продовжити переказ товариша. Таким чином, усі студенти приймають активну участь. Іншою позитивною якістю цього завдання є можливість опитати певну кількість студентів, а не одного, як це буває під час індивідуального переказу.

Після колективного переказу студентам дається домашнє завдання – підготувати усний та письмовий **індивідуальний переказ**. На наступному занятті контроль індивідуального переказу може здійснюватися як в усній, так й у письмовій формі, а іноді й в обох формах.

Не дивлячись на усі переваги переказу, така форма роботи не є новою для студентів V курсу. Тому наступним завданням є **складання compte rendu**. Це один з видів передачі інформації, отриманої з тексту. У *compte rendu* головним є передача основної думки та її зв'язків із другорядними думками. Особливості цього виду завдання полягає у тому, що у *compte rendu* можна не зберігати той же порядок викладення, який присутній у тексті, а також не використовувати лексику тексту. Факти передаються від третьої особи. Як правило, студенти мають скласти текст у певних межах (наприклад, 140-150 одиниць, де під одиницями розуміють будь-який графічний знак(-и) між двома пропусками) [2, с. 158].

Самостійна робота передбачає роботу у бібліотеці та в Інтернеті. Студенти мають знайти статтю з теми «Екологія в Україні» на французькій мові, самостійно здійснити роботу над лексикою (виписати та перекласти

невідомі слова), пояснити її, скласти питання до тексту. Перевірка даного завдання виглядає наступним чином. На занятті студенти один за одним презентують свої статті. Кожен з них має написати на дошці ключову невідому лексику (без якої неможливе розуміння тексту), прочитати текст, задати питання та отримати від одногрупників відповіді. Таке завдання є особливо корисним для розвитку аудитивних навичок та навичок монологічного мовлення.

Окремо слід зазначити, що під час циклу занять з теми «Екологія» використовуються лише аутентичні тексти (базовий текст, самостійна творча робота студентів), які мають багато переваг у навчанні іноземним мовам. Аутентичні тексти ілюструють функціонування мови у формі, яка прийнята її носіями іноземної мови, та у природному соціальному контексті. Вони є оптимальним засобом навчання культурі держави, мова якої вивчається. На відміну від «препарованих» текстів, аутентичні зберігають характерні ознаки тексту як особливої одиниці комунікації, авторської індивідуальності, національної специфіки. Робота з ними є не лише корисною, але й цікавою для студентів [5, с. 11].

Таким чином, систематична робота, що складається з наведених етапів сприяє засвоєнню нових лексичних одиниць, розвитку усного та письмового монологічного мовлення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Воспитательный потенциал урока иностранного языка. Иностранные языки в школе. – 2007. – №4. – С. 7-12.
2. Драненко Г.Ф. Français niveau avancé DALF. Навчальний посібник для вищ.навч.закладів. – Київ, Ірпінь: ВТФ «Перун», 2004. – 232 с.
3. Лексические навыки устной речи и чтения – основа семантической компетенции обучаемых. Иностранные языки в школе. – 2007. – №4. – С. 19-25.

4. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник/кол. авторів під керівн. С.Ю. Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 1999. – 320 с.
5. Методическая аутентичность в обучении иностранным языкам. Иностранные языки в школе. – 2000. – №1. – С. 11-16.
6. Обучение устной речи в старших классах средней школы. Иностранные языки в школе. – 2007. – №4. – С. 26-30.

Голотюк Е.В., Веприцкая Е.В.

РАЗВИТИЕ МОНОЛОГИЧЕСКОЙ РЕЧИ У СТУДЕНТОВ V КУРСА НА УРОКАХ ФРАНЦУЗСКОГО ЯЗЫКА ПО ТЕМЕ «ЭКОЛОГИЯ»

В статье рассматриваются основные этапы развития монологической речи у студентов V курса на примере изучения темы «Экология». Речь идет также о выборе темы, особом статусе аутентичных текстов в учебном процессе, алгоритме работы с лексическим материалом для обучения студентов языкового вуза.

Ключевые слова: изучающее чтение, лексические единицы, аутентичные тексты, экология.

Golotyuk E.V., Vepritska E.V.

DEVELOPMENT OF MONOLOGUE SPEECH OF FIFTH-YEAR STUDENTS AT FRENCH LESSON ON THE TOPIC «ECOLOGY»

The article focuses on revealing the main stages of the development of the fifth-year students' monologue using as an example the topic "Ecology". The choice of the topic, the special status of the authentic texts in the learning process, the algorithm of the vocabulary work in the linguistic university are taken into account.

Key words: investigating reading, vocabulary work, authentic texts, ecology.